

दि. २० ऑगस्ट, २००४ हा दिवस 'सद्भावना दिवस' म्हणून साजरा करण्यात येईल. दि. २० ऑगस्ट, २००४ ते ५ सप्टेंबर, २००४ हा पंधरावडा सामाजिक ऐक्य पंधरावडा म्हणून साजरा करण्यात येईल.

**महाराष्ट्र शासन
साधारण प्रशासन विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: सा.प्र.२००४/१०६/अ.प्र.५३/१००४/३५

मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक :- १२ जुलै, २००४.

शासन निर्णय :-

दि. २० ऑगस्ट हा दिवस दरवर्षी सद्भावना दिवस म्हणून साजरा करण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे. यावर्षी दि. २० ऑगस्ट, २००४ ते ५ सप्टेंबर, २००४ हा पंधरावडा सामाजिक ऐक्य पंधरावडा म्हणून साजरा करण्याचे शासनाने ठरविले आहे. त्यासाठी विविध प्रशासकीय अनेक धर्माच्या व अनेक भाषा बोलणाऱ्या लोकांमध्ये एकमेकांविषयी ऐक्याची भावना सोडाई भाव वृद्धीसाठी कार्य व हिंसाचार टाळणे ही प्रमुख उद्दिष्टे हा पंधरावडा साजरा करण्यात येईल.

२. दि. २० ऑगस्ट, २००४ हा सद्भावना दिवस म्हणून साजरा करण्यासाठी खालीलप्रमाणे कार्यक्रमांचे आयोजित करण्यात येईल.

- मंत्रालयाच्या प्रसंगाने दि. २० ऑगस्ट, २००४ रोजी सद्भावना दिवस साजरा करण्यात यावा व सर्व उपस्थितांना सद्भावना दिवसाची प्रतिज्ञा घेण्यास सांगण्यात यावे. तसेच या दिवशी सद्भावना शर्यती आयोजित करण्यात यावी. याबाबतची कार्यपद्धती कशी असावी याची प्रत आणि प्रतिज्ञेची प्रत सोबत जोडली आहे.
- वृहन्मुंबई लोकांच्या विविधता: युवकांच्या सहभागाने सांस्कृतिक कार्य, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी सद्भावना या विषयावर समूहगण आणि सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजित करावे.
- महानगर विभागाच्या आयुक्तांनी सद्भावना शर्यत आयोजित करण्यासह त्यांच्या कार्यालयातून सद्भावना दिवसाची प्रतिज्ञा घेण्याचा कार्यक्रम आयोजित करावा. (शर्यतीची कार्यपद्धती आणि प्रतिज्ञेची प्रत सोबत जोडली आहे.)
- राज्यतील जिल्हा तह्या मुख्यालय, संघटित जिल्हाधिकारी यांच्या कार्यालयातून सर्वधर्म प्रार्थना सभा घेण्यात यावी व सर्व उपस्थितांना सद्भावना शर्यत घेण्यास सांगण्यात यावे. तसेच सद्भावना शर्यत आयोजित करावी. (बहुना प्रत सोबत जोडली आहे) तसेच युवकांच्या सहभागाने सद्भावना या विषयावर समूहगण, सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजित करावेत.
- विद्यार्थी, महाविद्यालये आणि शाळांमध्ये सुद्धा अशाच तर्काचे कार्यक्रम आयोजित करण्यात येईल. या विषयाचे आवश्यकतेत आदेश शासने जिल्हा तह्या व संश्लेषण विभागाने संबंधितांना द्यावेत. महानगर युवा केंद्र, भारत सरकार आणि महानगर, युव हॉस्टेल, कर्नाटकराज्य ऑफ इंडिया व राष्ट्रीय सेवा योजना व युवक विरारी यांनी देखील कार्यक्रमांमध्ये सहभागी राहून घेण्यात यावे.

३. याशिवाय दि. २० ऑगस्ट, २००४ ते दि. ५ सप्टेंबर, २००४ हा पंधरावडा सामाजिक ऐक्य पंधरावडा म्हणून साजरा करण्यासाठी खालीलप्रमाणे कार्यक्रमांचे आयोजित करण्यात येईल.

- अ) सामाजिक ऐक्काचा संदेश प्रसृत करण्यासाठी मानवी साखळी (Human Chain) सोबत कार्यक्रम राज्यातील जिल्हा मुख्यालयात, संबंधित जिल्हाधिकारी यांनी त्यांच्या अध्यक्षतेखाली आयोजित करावेत.
- आ) जिल्हाधिकार्यांनी युवक परिषदा आयोजित करून त्यामध्ये जिल्हातील प्रख्यात स्वातंत्र्य सेनिकांना भाषण देण्यासाठी निमंत्रित करावे.
- इ) सदर पंधरवड्यात जिल्ह्यामध्ये जिल्हाधिकार्यांनी इतर सांस्कृतिक कार्यक्रम मुद्दा आयोजित करावेत.
- ई) संवाल्क, सांस्कृतिक कार्य, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी सदर पंधरवड्यामध्ये बुहन्मुंबईत सांस्कृतिक कार्यक्रम व युवक विरादरीचे कार्यक्रम आयोजित करावेत.

४. उपरोक्त सद्भावना दिवस व सामाजिक ऐक्का पंधरवडा या कार्यक्रमांच्या प्रसिध्दीसाठी माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाने दूरदर्शन व आकाशवाणीच्या स्थानिक अधिकाऱ्यांशी संपर्क साधून कार्यक्रमांना पुरेशी प्रसिध्दी द्यावी.

५. उपरोक्त कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी आवश्यक त्या सर्व उपाययोजना करण्याची खाबरदारी सर्व संबंधित अधिकार्यांना घ्यायची व कार्यक्रम पार पाडल्यानंतर शासनास त्याचा अहवाल सादर करावा.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

L. D. D. D.

(शंतीप्रकाश गो. ठाकूर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

पत्ति.

महाराष्ट्रपालाचे सचिव

महाराष्ट्रमंत्री यांचे प्रधान सचिव,

महाराष्ट्रमुख्यमंत्री यांचे सचिव,

सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खासगी सचिव,

मा. मुख्य सचिव,

सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

उपान सचिव, जच्च व तंत्रशिक्षण विभाग,

प्रधान सचिव, जालंध शिक्षण विभाग,

सचिव, महिला व बालविकास विभाग,

प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व क्रीडा विभाग,

सर्व मंत्रालयाने विभाग,

महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव,

पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,

पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,

सर्व पोलीस आयुक्त,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई (प्रसिध्दीसाठी)

कक्ष अधिकारी, माहिती व संप्रज्ञान कक्ष, मंत्रालय, मुंबई (२ प्रती वेबसाईट साठी)

नियुक्त नसी.

सद्भावना दिवस आयोजित करण्यासाठी तयारिलेला सुचना

सद्भावना शर्यतीचे उद्दिष्ट

सद्भावना शर्यतीचे उद्दिष्ट पुढीलप्रमाणे आहे :-

- अ) सर्व वयोगटांतील लोकांमध्ये शारिरीकदृष्ट्या निरोगी इच्छाची सवय निर्माण करणे.
ब) सर्व वयाच्या, सर्व वर्गाच्या आणि सर्व धर्माच्या लोकांमध्ये एक प्रकारचा बंधुभाव व संलोका बांधीस लावणे.

या सर्व गोष्टी साध्य करण्यासाठी समाजाच्या सर्व स्तरावरील लोकांना, मग तो कोणत्याही वयोगटातील असले, महिला अथवा पुरुष असले तरी, या शर्यतीमध्ये आपण प्रोत्साहनासोबत उत्तेजन देणे इष्ट ठरेल. सद्भावना शर्यतीत, मातृकाची गोष्ट, सहभाग ही आहे. त्यांना नव्हे. या शर्यतीचे प्रमुखकाम भारत - मित्रता आणि समर्थ हे आहे.

शर्यत आयोजित करण्याची कार्यपध्ती

सर्वसाधारणपणे ही शर्यत दरमिळ ठिकाणी सुग आली पाहिजे आणि ठराविक ठिकाणी संपली पाहिजे, हे अंतर साधारणतः ३ ते ५ किलोमीटर असावे. जमिनीची चढउतार व शर्यतीच्या ठिकाणाचे हवामान याप्रमाणे त्यात थोडाफार बदल करावा. तथापि, भाग घेणाऱ्या लोकांची संख्या मोठी असेल तर शर्यती बेजबरेपणे ठिकाणापासून सुग करता येतील आणि एकाच ठिकाणी संपवता येतील, भाग घेणाऱ्या लोकांची एकूण संख्या एखात क्षेत्र साधारण दोनहे ते अडीचशे लोकांना तुकडी तुकडी होताना झेड दाखवावा. प्रथम प्रारंभाच्या ठिकाणी एक छोटा चबूतरा असावा आणि त्यावरून अति विशेष व्यक्तीने, वेगवेगळ्या तुकड्यांना होताना झेड दाखवावा. प्रथम प्रारंभाच्यावेळी, वेगवेगळ्या तुकड्यांमध्ये लोकांना विभागता येईल व तुकडी, तुकडी ठिकाणाचे स्थळीकण सामावीची व्यवस्था करावी.

पाण्याच्या आणि वेद्यकीय सुविधा

शर्यतीच्या मार्गावर, आणि शर्यत संपली त्या ठिकाणी पिण्याच्या पाण्याची, तसेच प्रथमोपचाराची पुरेशी सुविधा करावी. भाग घेणाऱ्या २०० लोकांमध्ये पाण्याचे पिप, कमीत कमी २५ पेले व पुरेसे जग उपलब्ध ठेवावेत. वेद्यकीय मदतीसाठी योग्य व्यवस्था असावी.

आयोजकांसाठी प्रशिक्षण वर्ग

या शर्यतीमध्ये, पुढे सांगले, विषय, सहान मुले असे सर्वथ भाग घेतील अशी अपेक्षा आहे. त्यामुळेने आयोजकात भाग घेणाऱ्या अधिकाऱ्यांसाठी सूचनाकरी एक शैक्षणिक व प्रशिक्षण शर्यतीच्या दोन दिवस आधी घेणे इष्ट ठरेल. त्यामुळे व्यवस्थेबाबत काही संका असतील तर त्यांचा उलगडा होईल.

संकीर्ण

शर्यतीत भाग घेणाऱ्यांनी शक्यतो, भावना घालतात ते खूट घालावेत. घालत शक्यतो टाळाव्यात. शर्यतीत भाग घेणाऱ्यांना शर्यतीच्या पोषाखातच तयार राहण्यास सांगणे. त्यामुळे कपडे बदलण्याच्या खोल्या किंवा बांधवस्तू ठेवण्यासाठी जागा अशी जास्तीची प्रसाधक व्यवस्था करावी समजावत नाही. मुलांना बांध्याचे डबे न आणण्याविषयी सूचना द्याव्यात.

शिक्षण

लोकांनी घेतल्या प्रमाणेच सहभाग घ्यावा या दृष्टीने जनसंपर्क माध्यमातून, भितीपत्रकांच्याद्वारे, रेडिओ व वादून भरपूर प्रसिध्दी देण्यात यावी. शिवाय, शर्यतीच्या लागवडीच्या दोन दिवस आधी एक पत्रकार परिषद आयोजित करण्यात यावी. या परिषदेत शासनाच्या अधिकारी किंवा इतर वरिष्ठ अधिकार्यांनी सूचना द्याव्यात. शर्यतीचा मार्ग, मार्ग व येथे प्रसिध्द करण्यात यावी. वाहतुकीसाठी पर्यायी मार्ग कोणते ते पक्कीत सांगवेत.

शर्यतीचे आयोजन व तांत्रिकदृष्ट्या संयोजन

शर्यत आयोजित करण्यासाठी व तांत्रिकदृष्ट्या तिच्या मंचालनासाठी पुढील मार्गदर्शक तसे सांगण्यात येत आहे :-

(१) शर्यती आयोजित करण्यास जबाबदार अधिकारी शर्यती एकाच ठिकाणी घ्यावेत. त्याच जागेवर टाळता येईल. शर्यतीच्या मंचालनाच्या सधर्तावळीवर त्यांना वाचेल. कोणते अशी करण्यास असावी. त्यांना मूकता देण्यासाठी ३ दिवस अथवा सर्व संघटक अधिकार्यांची बैठक घ्यावी.

(२) शर्यतीच्या प्रारंभाचे ठिकाण मोकळ्या मैदानावर असणे आवश्यक आहे. कारण त्या ठिकाणी भाग घेणारे नीट जमू शकतात व त्यांचे २०० ते ३५० जागांचे गट करता येतात. एका गटाला एका वेळी धावण्याला परीक्षा येईल व घेणे गटामध्ये साधारण २ ते ३ मिनिटांचा कालावधी वाजवी ठरेल. अशा रितीने गटगट गोंधळ व घोंगराळी टाळावी. शर्यतीच्या प्रारंभाचे आदर्श ठिकाण सांगायचा झाल्यास गदीचे रस्ते किंवा गदीचे चौक बापासून सुरू, एखादे स्टॅंडियम त्यासाठी योग्य ठरेल, फार मोठ्या संख्येने मोकळी भाग घेतल्यास शर्यत वेळोवेळी परीक्षेच्या पोलीस सुरू करावी व गदी टाळावी.

(३) शर्यत संपण्याचे ठिकाण : शर्यत संपण्याचे ठिकाण पोलीस चौकच्या मैदानावर किंवा सधर्तावळी एखादे स्टॅंडियम किंवा मोठे कॉलेजिंग निवडणे जास्त चांगले. तेथे भाग घेणाऱ्या व्यक्तींचा सर्वोत्तम आपापल्या बसने त्यांच्यासाठी पोहोचण्यास मिळते. ही शर्यत संपल्यास मजल्यासुद्धा शर्यत संपते त्या ठिकाणी बस आणण्याची किंवा फीट वाहण्याची गरज नाही. गटगट गोंधळ टाळण्यासाठी ही शर्यत संपणारे स्थान नक्के व वारंवार घोषित करण्यात यावे.

(४) धावणाऱ्यांच्या पुढे मोटार सायकलस् / स्कूटर / मोटार वाहनांचा वापर करून घेऊन जावे. या वाहनांचा वापर करून जाणे शर्यतीच्या भाग मोकळ्या ठिकाणी, धावणारे जरी रस्त्याच्या एकाच बाजूने राहून जावे तरी सुद्धा रस्त्याच्या दोन्ही बाजूची वाहनांची ये-जा थांबवणे आवश्यक आहे.

(५) शर्यतीच्या मार्गावर रस्त्याचे नियंत्रण करण्यासाठी योग्य त्या संख्येने मोटार सायकली / स्कूटर / मोटार वाहने तैनात करावेत. त्यांनी धावणाऱ्यांकडे लक्ष ठेवावे. कोठेही कोठे किंवा गदी झाल्यास, ती मोकळी करावी.

(६) सहभागी होणाऱ्या लोकांची संख्या व शर्यतीचे अंतर लक्षात घेऊन योग्य संख्येने राणवाहिका, मोटार व वेतकीय सामान्य उपलब्ध करून द्यावी. कर्माल कमी एक राणवाहिका तरी असेल व ती शर्यतीच्या परीक्षेसाठी शर्यतीच्या मार्गावर आणि शर्यत संपते त्या ठिकाणी प्रचक्षेत्रावर केंद्र देखील तैनात करता येतील.

(७) शर्यतीचा मार्ग कोळजीपूयक ठरवला जाईल. शर्यतीत धावणाऱ्या सर्व व्यक्ती, आयोजक अधिकारी व पोलिस या सर्वांना रस्त्याचा नकाशा पुरवण्यात यावा. सर्वसाधारणपणे, अति दाट वाहतूकीचे रस्ते, बाजारपेठे, ज. व्यावारी केंद्र हा भाग वाटावा.

(८) रस्त्याच्या चौकामध्ये, तराच सर्व मांड्या वाहतूक चौकामध्ये व रस्तें आलाडणीच्या ठिकाणी पुरेशा संख्येने पोलिस ठेवण्यात यावेत. शर्यत संपत घालू होण्यापूर्वी अर्ध तास सर्व वाहतूक थांबवण्यात यावी. पहिला व्यक्ती टाळत विदुला रोवल्यानंतर निदान अर्ध तासाने रस्तें वाहतूकीला खुले करावेत.

(९) ज्यावेळी मार्गदर्शक वाहतूक कर्माल कमी असेल अशी वेळ शर्यतीसाठी निवडण्यात यावी. उदा. सकाळी १० वाजेपर्यंत शर्यत असेल तेव्हाच शर्यत शर्यती घ्याव्यात.

(१०) धावणाऱ्यांचे अंतर लक्षात घेऊन धावणाऱ्याच्या मार्गावर सहभागी व्यक्तींसाठी खालपण संघा पुरेशा प्रमाणात ठेवावे. प्रत्येक पाणपोड्याच्या ठिकाणी पुरेसे पाणी आठ याची खातरजमा करावी. ज्योस्टोफचे / कणघाचे कप ठेवावेत याची खातरजमा करावी. पाणपोड्या निदान दोन सधर्तावळी असावेत. शर्यत संपते त्या ठिकाणी, जणघाचे पाणी ठेवावे. असे सूचविण्यात येत आहे.

(११) पथदर्शक बनणे, सज्जवहिना, वाहतूक पोलीस व संकेतक अधिकारी या रुबांना परस्परांती संबंध साधणे सध्या शक्य काय या दृष्टीने तसेच गर्दीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी शर्यतीच्या सुकवर्तावर, मोबदली या मार्गावर बोव्ही-टॉकी, ध्वनीकोपक इ. संबंध सुविधा पुरेसा प्रमाणात लावण्यात.

(१२) आयोजनात भाग घेणारे सर्व अधिकारी, वैद्यकीय कर्मचारी व वाहतूक पोलीस या रुबांना शर्यतीचा सर्व तपशिल अगदी मोटपणे सांगण्यात यावा. अपघात होऊ नयेत, घाबणाऱ्यांना इजा होऊ नये यादृष्टीने विशेष काळजी घेणे व दक्षता घेणे किती गरजेचे आहे ते त्यांना सांगण्यात यावे. या कारणासाठी एक विशेष बैठक बोलावली.

(१३) शर्यत्याचे अंतर लक्षात घेता, जे लोक शारीरिकदृष्ट्या योग्य स्थितीत नाहीत ते स्पष्ट दिसत आहे किंवा त्यांचे काय शर्यतीला योग्य नाही अशा लोकांना शर्यतीत भाग घेण्यापासून परावृत्त करावे.

(१४) मार्गावर बोव्ही बाजूंना प्रेक्षकांची होणारी गर्दी टाळणे व तिच्यावर पोलीस/स्वयंसेवक/मिमलकारी बसवतो त्यांच्याकरवी कडक नियंत्रण ठेवणे अतिशय आवश्यक आहे. त्यांनी शर्यतीच्या सत्रावर प्रेक्षकांना प्रवेश करू देऊ नये किंवा तो रस्ता ओलांडून देऊ नये.

SADBHAYANA DAY PLEDGE

"I take this solemn pledge that I will work for the emotional oneness and harmony of all the people of India regardless of caste, creed, region, religion or language. I further pledge that I shall resolve all differences among us through dialogue and constitutional means without resorting to violence."

सद्भावना दिवस प्रतिज्ञा

"मी अशी प्रतिज्ञा करतो / करतो की, मी जात, वंश, धर्म, प्रदेश किंवा भाषा विषयक भेद न करता सर्व भारतीय जनतेचे भावनिक ऐक्य आणि सार्थकता यासाठी काम करेन. मी आशाही अशी प्रतिज्ञा करतो / करतो की, आमच्यामधील वैयक्तिक किंवा सामूहिक मतभेदांचे सर्व प्रकारचे मतभेद मी तिसाचाराने अवलंब न करता विचार विनिमय करून व संवैधानिक मार्गांनी सोडवोय."